

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЄВРОПЕЙСЬКЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО» ТА «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОСТІР» У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Підписання та ратифікація Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, від 21.03.2014 р., 27.06.2014 р. (далі – Угода про асоціацію) гостро поставили у порядок денний правового реформування України, в тому числі у сфері адміністративного права, приведення українського правового мислення та правничої діяльності до європейських принципів та стандартів. Водночас, це загальне визначення повинно бути конкретизовано: з якими саме принципами та стандартами повинно бути гармонізовано українське право, у тому числі адміністративне.

Європеїзація як засвоєння принципів та підходів європейського правового мислення не може обмежуватися тільки орієнтацією на Європейський Союз (ЄС), як мінімум тому, що на європейському континенті діє інша потужна праволюдна організація – Рада Європи (РЄ), унікальні надбання якої саме пов'язані з прийняттям і імплементацією Європейської Конвенції з прав людини 1950 р. (ЄКПЛ) та функціонуванням Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Для України це є тим більш важливим, що вона вже є державою-членом РЄ, і правові акти РЄ, а також рішення ЄСПЛ є обов'язковими для України. Вважається також, що слідування вимогам РЄ є важливим чинником наближення України до стандартів ЄС. Так, у преамбулі Угоди про асоціацію наголошується на відданості сторін дотриманню всіх принципів і положень ООН, ОБСЄ, зокрема Гельсінського заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року, заключних документів Мадридської та Віденської конференцій відповідно 1991 та 1992 років, Паризької хартії для нової Європи 1990 року, Загальної декларації прав людини ООН 1948 року та ЄКПЛ 1950 року.

За таких умов вельми прийнятним видається визначення європеїзації, запропоноване у статті [1, с. 25]: «європеїзація» – це побудова, поширення і інституціоналізація офіційних і неофіційних правил, процедур, політичних стилів і спільних вигод та норм, які вперше були визначені і консолідовані в процесах Європейського Союзу та Ради Європи, а потім включені в логіку українських внутрішніх політичних структур і державної політики на шляху інтеграції України до Європейського Союзу. До цих же процесів слід додати ще й процеси, що відбуваються в рамках

ОБСЄ, яка (організація), на думку М. М. Гантовського, створила свою організаційно-правову форму європейської інтеграції [2, с. 42-44].

На даний момент в адміністративно-правовій термінології, що вивчає закономірності функціонування адміністративного права у Європі, використовуються поняття «європейське адміністративне право», «європейський адміністративний простір». При цьому часто ці питання не тільки не розмежовуються, але й прямо ототожнюються [3].

А. Пухтецька слушно зазначає, що термінологічний вираз «європейський адміністративний простір» досі не отримав тлумачення у чинному законодавстві України [4, с. 8]. М. М. Гантовський [2, с. 42-44] послідовно проводить думку про те, що неможливо ототожнювати поняття «європейське право» та «право ЄС». Він зазначає, що на теренах сучасної Європи створено декілька організаційно-правових форм європейської інтеграції, серед яких найбільш потужні – три: ЄС, РЄ, ОБСЄ, кожна з яких створила свою правову систему. При цьому особливістю правової системи ЄС є надзвичайно динамічний розвиток, що дозволяє відокремити її в особливу систему права ЄС. Натомість «європейське право» у широкому сенсі М. М. Гантовський визначає як «європейський правовий простір» [2, с. 42]. У своєму дисертаційному дослідженні [5] М. М. Гантовський визначив «європейський правовий простір» як правову систему, складовими якої є юридичні норми, принципи та стандарти, вироблені в рамках регіональних міжнародних організацій (ЄС, РЄ, ОБСЄ), а також механізм узгодження на їхній основі національних правових систем держав Європи, що охоплює не тільки правові норми, а й правову культуру, правову свідомість та уявлення про цінність права.

Широке розуміння європейського права, яке не підлягає ототожненню, зокрема, з правом ЄС, підтримуються у статті [6, с. 16]. Зазначається, що таке широке розуміння охоплює правовий порядок європейських організацій і об'єднань, до яких належать ЄС, РЄ, ОБСЄ, Європейська асоціація вільної торгівлі, Західноєвропейський Союз та інші міждержавні європейські організації.

З урахуванням викладених міркувань «європейський адміністративний простір» пропонується розглядати як складову «європейського правового простору», який (простір) узагальнює та поширює юридичні норми, принципи, стандарти, критерії та процедури, вироблені в рамках міжнародних організацій (ЄС, РЄ, ОБСЄ, ЮНЕСКО та ін.), а також механізм узгодження на їхній основі національних правових систем держав Європи, у сфері публічного управління з метою забезпечення та захисту прав осіб у взаємовідносинах з органами публічної адміністрації на засадах пріоритету прав осіб, орієнтації на потреби громадян та дотримання принципів верховенства права, «європейське адміністративне право» – як адміністративне право ЄС.

Література

1. Міхель Д. О. Визначення поняття процесу «європеїзація» та його вплив на сучасне суспільство / Д. О. Міхель // Політологія. Наукові праці. – 2011. – Вип. 150. – Т. 162. – С. 22-25.
2. Гантовський М. М. Європейський правовий простір. Концепція та сучасні проблеми / М. М. Гантовський. – К.: Вид. дім «Промені», 2005. – 224 с.
3. Европейские принципы государственного управления: Публикация СИГМА. Совместный проект ОЭСР и Европейского Союза. – 1999. – № 27.
4. Пухтецька А. Європейський адміністративний простір і принцип верховенства права: монографія / А. Пухтецька; відп. ред. В. Б. Авер'янов. – К.: Юридична думка, 2010. – 140 с.
5. Гантовський М. М. Становлення та тенденції розвитку європейського правового простору: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / М. М. Гантовський. – К., 2002. – 22 с.
6. Муравйов В. Європейське право: правова категорія, доктрина наука / В. Муравйов, К. Смирнова // Європейське право. – 2011. – № 1. – С. 11-22.